

Osnovna šola Frana Roša Celje

KAKO SMO DISCIPLINIRANI?
Kako učenci naše šole vidijo in zaznavajo
svoje sošolce, ki se neprimerno vedejo?

Avtorice:

Amra Husejnović
Katja Kugonič
Karmen Verhovšek

Mentorica:

Maja Skakić, prof. angleščine

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2008

1. KAZALO

1. KAZALO	2
2. POVZETEK	3
3. UVOD	4
4. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	6
5. HIPOTEZE	7
6. RAZISKOVALNE METODE	8
6.1 DELO Z LITERATURO	8
6.2 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV	8
6.3 OBDELAVA PODATKOV	8
6.4 POGOVOR S SVETOVALNO SLUŽBO OŠ FRANA ROŠA	9
7. TEORETIČNA IZHODIŠČA	10
7.1 DISCIPLINA IN NEPRIMERNO VEDENJE	10
7.2 KDO SO MOTEČI UČENCI	10
7.3 VRSTE NEPRIMERNEGA VEDENJA	13
7.4 VPLIV TELEVIZIJE IN VEDENJE OTROK	19
7.5 PRAVICE IN DOLŽNOSTI UČENCEV	20
7.6 RAZISKAVE	23
8. OSREDNJI DEL	25
8.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	25
8.2 POGOVOR S SVETOVALNO SLUŽBO	53
9. ZAKLJUČEK	54
10. VIRI IN LITERATURA	57
10.1 LITERATURA	57
10.2 INTERNETNI NASLOVI	57
10.3 FOTOGRAFIJE	57
11. PRILOGE	59

2. POVZETEK

Osnova dobrega pouka je disciplina v razredu. Ker smo dobre učenke, si želimo dobrega pouka, v katerem se lahko mnogo naučimo, veliko pridobimo in posrkamo vase vso znanje, ki ga lahko dobimo. Vse to pa lahko pridobimo le v discipliniranem razredu.

Naša raziskovalna naloga se zato osredotoča na disipliniranost oziroma nediscipliniranost učencev naše šole. Spraševale smo se, kako učenci sami zaznavajo neprimerno vedenje, kako vidijo svoje sošolce, ki se neprimerno vedejo in kateri učenci so tisti, ki se zatekajo k takemu vedenju – ali na njihovo vedenje vpliva starost, spol, učni uspeh, družinsko okolje.

Da smo lahko odgovorile na zgoraj zastavljena vprašanja, smo sestavile anketni vprašalnik, s katerim smo se obrnile na učence naše osnovne šole.

Ob analizi rezultatov ankete, smo ugotovile, da se naše hipoteze v večini potrjujejo. Učence moti, če se njihovi sošolci vedejo neprimerno. Neprimerno se večinoma vedejo fantje, učenci predmetne stopnje in učenci s slabšim učnim uspehom. Ugotovile smo, da na učenčevo vedenje negativno vpliva gledanje nasilnih filmov in igranje nasilnih igrvic. Na neprimerno vedenje vpliva tudi dejstvo, da je učenec vse dneve prepuščen samemu sebi in nima staršev, ki bi mu postavljali meje. Včasih je razlog za tako vedenje tudi neurejeno družinsko okolje.

Učence naše šole najbolj motijo neprimerni odnosi na šoli, kot najbolj pogosta neprimerna vedenja pa zaznavajo tista, s katerimi učenci motijo pouk.

3. UVOD

Učitelje pa tudi učence je vedno bolj pogosto slišati, kako nevzdržno je v razredu, kako učenci s svojim neprimernim vedenjem kvarijo učne ure in kako se v šoli ne da nič več narediti.

Mnogokrat slišimo ali beremo o tem, da se učenci dandanes zavedajo le še svojih pravic, ki so bile sprejete s *Pravilnikom o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli*. Ampak v njem so tudi dolžnosti učencev, kot je moč razbrati v samem naslovu; teh pa se učenci ne zavedajo ali pa se jih vse premalokrat.

Dandanes v strokovni javnosti zaznavamo ocene, da je demokratizacija pedagoških procesov s poudarjanjem otrokovih pravic šla predaleč in je potrebno disciplinske probleme začeti reševati s strogo politiko kaznovanja.¹ Takšnega mišljenja pa so bili misleci že pred časom, pred začetkom sodobnih permissivnih teorij vzgoje. Tako je, na primer, Kant zagovarjal tezo, da se iz dela (učenja) nikoli ne sme narediti igre. Vzgoja mora biti prisila, in je kot taka vezana na pravila. Spoštovanje šolskih pravil je pogoj, da bo otrok kasneje upošteval človeška pravila, zato se nespoštovanje šolskih pravil kaznuje.

Na tem mestu naj omenimo še, da nikoli ni bilo zlatih časov, ko so otroci in mladostniki zvesto ubogali odrasle. O tem govori tudi naslednja misel, ki se pripisuje Sokratu: »Današnja mladina ljubi razkošje, se grdo vede, prezira avtoriteto, nima nobenega spoštovanja do starejših in raje govori kot dela. Mladi ljudje niti ne vstanejo, ko starejši vstopijo. Ugovarjajo svojim staršem, v družbi se širokoustijo, pri mizi goltajo slaščice in prekrižanih nog tiranizirajo učitelje.«²

1 Kroflič, R.: Sodobna pedagogika, str. 7

2 Kroflič, R.: Sodobna pedagogika, str. 7

Iz zgoraj navedene misli je moč sklepati, da disciplina oziroma pomanjkanje le-te, ni nič novega. Ker pa živimo v času neosebni odnosov, hitrega tempa, nepotrpežljivosti, nasilnih filmov, nepopolnih družin in vedno večjih družbenih zahtev, se neprimerno oziroma moteče vedenje še bolj občuti.

Tudi me ga občutimo, zato smo se kot raziskovalke vprašale – s katerimi vedenji učenci, po zaznavah svojih sošolcev, najpogosteje kršijo disciplino v šoli, katera od teh vedenj so po njihovem mišljenju najbolj moteča, kateri učenci so moteči (so to fantje, dekleta, otroci iz urejenih ali neurejenih družinskih okolij, učno sposobnejši ali šibkejši učenci).

Raziskovanje vprašanj nam je prineslo mnogo ugotovitev, ki nekatere naše trditve potrjujejo, ostale pa spreminjajo naš pogled na moteče učence.

4. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Smo učenke devetega razreda osnovne šole. Ker je dandanes že prava redkost sedeti v razredu, polnem vedoželjnih učencev, ki z zanimanjem poslušajo učitelja, nas je zanimalo, kako učenci naše šole zaznavajo vedenja, ki kršijo disciplino, pogostost teh vedenj in katera od teh vedenj so po njihovem mišljenju najbolj moteča.

Pri delu smo se opirale na raziskavo dr. Mateje Pšunder z naslovom *Kako učitelji in učenci zaznavajo kršitve discipline v osnovni šoli*, ki smo jo podrobneje predstavile v uvodnem delu raziskovalne naloge pod naslovom Raziskave.

Prav tako smo se spraševale ali obstaja povezava med neprimernim vedenjem in spolom, starostjo, družinskim ozadjem ter učnim uspehom motečih učencev.

5. HIPOTEZE

Teze, ki jih navajamo, so sledeče:

- Nemoteče učence moti, če se nekateri učenci med poukom neprimerno vedejo.
- Fantje se večkrat neprimerno vedejo kot dekleta.
- Učenci s slabšim učnim uspehom se večkrat neprimerno vedejo kot tisti z boljšim učnim uspehom.
- Načeloma nemoteči učenci se včasih zatekajo k takšnem obnašanju, da bi bili sprejeti.
- Učenci predmetne stopnje se večkrat vedejo neprimerno kot učenci razredne stopnje.
- Učenci iz neurejenega družinskega okolja so večkrat bolj moteči kot učenci v urejenih družinah.
- Učenci se zatekajo k neprimernemu vedenju iz več razlogov. Glavna med njimi sta dolgčas in dejstvo, da mislijo, da s tem dobijo na veljavi.
- Učenci, ki so v popoldanskem času prepuščeni sami sebi, se večkrat vedejo neprimerno.
- Tisti učenci, ki radi gledajo nasilne filme in igrajo nasilne igrice, večkrat uporabljajo dejanja iz le-teh v resničnem življenju.
- Učence bolj motijo tista dejanja, ki se neposredno nanašajo na njih in na potek pouka kot pa druge kršitve na šoli.
- Učenci menijo, da so najbolj pogosta tista dejanja, s katerimi se neposredno moti pouk, sledijo pa izostajanje od pouka, druga neprimerna vedenja med poukom, neprimerni odnosi med učencem in učiteljem in zamujanje h pouku.

6. RAZISKOVALNE METODE

6.1 DELO Z LITERATURO

Strokovno literaturo zajeto v periodičnem tisku in knjigah smo si najprej ogledale na medmrežju (COBISS – OPAC). S pridobljenimi podatki o knjižnem gradivu smo obiskale Osrednjo knjižnico Celje, in sicer Oddelek za študij, kjer smo si ogledale in izposodile željeno knjižnično gradivo. Tu smo obiskale enoto za izposajo knjižničnega gradiva in domoznanski oddelek, kjer smo si ogledale raziskovalne naloge, zapisane na temo neprimerne vedenja v šoli.

Podatke smo iskale tudi na spletnih straneh na internetu.

6.2 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

Odločile smo se, da bomo anketirale učence naše šole.

Na osnovi prej postavljenih hipotez, smo sestavile anketni vprašalnik, ki obsega 10 vprašanj zaprtega in odprtega tipa. Z njim smo se obrnile na učence dveh starostnih skupin. V prvi starostni skupini so učenci 4. in 5. razredov devetletne osnovne šole, torej učenci razredne stopnje; v drugi skupini pa so anketni vprašalnik izpolnjevali učenci 8. in 9. razredov devetletne osnovne šole, torej učenci predmetne stopnje.

6.3 OBDELAVA PODATKOV

Pregledale smo izpolnjene anketne vprašalnike in jih ovrednotile. Podatke smo uredile in jih s tabelami in grafi predstavile v računalniškem programu Microsoft Word.

6. 4 POGOVOR S SVETOVALNO SLUŽBO OŠ FRANA ROŠA

Za raziskavo naše hipoteze, da so učenci iz neurejenega družinskega okolja večkrat bolj moteči kot učenci iz urejenih družin, smo za pogovor zaprosile g. Roka Smeha, zaposlenega v svetovalni službi na OŠ Frana Roša, ki nam je s svojimi odgovori pomagal, da smo izvedele več o tej temi.

7. TEORETIČNA IZHODIŠČA

7.1 DISCIPLINA IN NEPRIMERNO VEDENJE

V splošni slovarski literaturi slovenskega jezika se kot termin disciplina navajajo trije različni pojmi, in sicer

- stroka, panoga, področje športa,
- podrejanje pravilom oz. predpisom,
- ukrepanje kaznovanje.

Nas zanima izključno drugi pojem, torej nek sistem pravil oziroma predpisov in podrejanje le-tem. Disciplina v pomenu podrejanja predpisom je nujno potrebna v šoli zato, da omogoči uresničevanje zastavljenih ciljev.

Splošna slovenska slovarska literatura navaja sledeče definicije pojma disciplina v pomenu, ki zanima nas v okviru raziskovalne naloge:

1. Slovar slovenskega knjižnega jezika disciplino v pomenu besede, ki zanima nas, opredeljuje kot podrejanje, podreditev pravilom, predpisom, ki so obvezni za vse člane kake skupnosti. Disciplinirati pomeni navaditi koga na disciplino, na red. Discipliniran pa je tisti, ki se zavestno podreja disciplini.
2. Slovenski etimološki slovar navaja, da je izraz disciplina izpeljanka iz latinske besede *discipulus*, kar pomeni »učenec«. Današnji pomen discipline temelji predvsem na zvezi *disciplina mimilitaris*, kar pomeni »vojaško urjenje, vojaška vzgoja«, saj je podrejanje predpisom eden temeljnih ciljev vojaške vzgoje.
3. Slovar tujk besedo disciplinirati opredeljuje kot: navaditi na disciplino, na red, spraviti v red, v poslušnost, držati v redu, tudi ustrahovati; discipliniran pa kot reden, navajen na red, poslušen, ustrahovan (tudi s kaznijo).

Iz zgornjih definicij razberemo, da splošna slovarska literatura opredeljuje disciplino in njej sorodne pojme v ožjem pomenu besede kot red in poslušnost, ki se po potrebi vzdržujeta tudi s kaznijo.

Če ni discipline, je ovirano ali celo onemogočeno doseganje zastavljenih ciljev. Naj se učitelj še tako dobro pripravi na učno uro in si prizadeva, da bi jo kar najbolje izpeljal, je vse izničeno, če v razredu ni discipline.

Največji problem, s katerim se dandanes ukvarjajo šole je pomanjkanje discipline. Resni problemi, ki so jih zabeležili učitelji so: pomanjkanje pripravljenosti učencev za učenje, pomanjkanje vpletenosti staršev, revščino, nespoštovanje učiteljev, izostajanje učencev od pouka, idr. V zadnjih nekaj letih pa je naraslo predvsem nasilje v šolah.

Kadar v šoli nastopi neprimerno vedenje, govorimo o nedisciplini. Ta je z disciplino v pomenu sistema pravil in podrejanja tem pravilom, tesno povezana. Najpreprosteje je definirati neprimerno vedenje kot nespoštovanje pravil oziroma kršenje le-teh.

Navadno je težko reči, kje so vzroki za neprimerno vedenje. Nanj lahko vplivajo različni družbeni dejavniki, dejavniki v družini, učenec sam in dejavniki v družini. Neprimerno vedenje se spreminja s časom med različnimi kulturami, družbami, religijami, državami, soseščinami in šolskim okoljem. "Disciplinski problem predstavlja neprimerno vedenje, ki učinkuje ne le na učenca kršitelja, ampak tudi na druge učence in učitelja."¹

7.2 KDO SO MOTEČI UČENCI?

V šolah je vse več učencev, ki imajo vedenjske in čustvene težave, zato s svojimi motečimi oblikami vedenja povzročajo težave učiteljem, vrstnikom, staršem in širšemu okolju. V sodobnem času se vedenjska težavnost pojavlja vzporedno s širšimi družbenimi spremembami: socialna neenakost,

1 Pšunder, M.: Sodobna pedagogika, str. 30

nezadostna skrb staršev, razvezane družine, brezposelnost. Otroci odraščajo v obremenilnih družinskih situacijah, ob stresih in konfliktnih okoliščinah, kar še otežuje njihov razvoj. Pogosto so problematični tudi otroci, ki zaradi prezaposlenosti in odsotnosti staršev nimajo ustrezne vzgoje v družini, starši pa jih prepogosto razvajajo z materialnimi dobrinami - delajo za otroka in premalo z otrokom. Premalo omejitev v procesu vzgoje vpliva na to, da postavljajo otroci čedalje večje zahteve, hlastajo le za pravicami, pozabljajo pa na svoje dolžnosti in odgovornosti. Učitelji in svetovalni delavci se tako pogosto znajdejo v situacijah, ki zahtevajo pomoč posameznim otrokom in družinam.

Dandanes je vedno več otrok, ki imajo spodaj navedene težave, in so lahko pri pouku zelo moteči:

UČENCI S ČUSTVENIMI IN VEDENJSKIMI TEŽAVAMI

Pri učencih s čustvenimi in vedenjskimi težavami so prisotne različne oblike motečega vedenja. Učitelji najpogosteje navajajo, da klepetajo med poukom, se igrajo in neredno izpolnjujejo šolske obveznosti. K pouku pogosto zamujajo in tudi neopravičeno izostajajo. Da bi pritegnili pozornost sošolcev se v razredu pogosto vedejo kot zabavljachi. S sošolci se tudi prepirajo, jih zafirkavajo in žalijo. Svoja dejanja ne priznavajo, pa čeprav obstajajo dokazi zanje. Zaradi agresivnega vedenja so nenehno v konfliktih z vrstniki in učitelji. Prepogosti neuspehi v šoli vplivajo na to, da začnejo odkrito odklanjati šolo in učitelje.

HIPERAKTIVNI OTROCI

Hiperaktivni otroci so tisti, ki ne znajo in ne morejo sedeti pri miru. To je v razredu problem, saj morajo učenci večinoma mirno sedeti in se učiti. Hiperaktivnost je zdravstveno stanje, ki ga lahko še poslabšajo določena živila, zato učitelji včasih po malici opazijo spremembo vedenja pri takih učencih.

UČENCI Z UČNIMI TEŽAVAMI

Učnih težav je mnogo, povezane so s pisanjem, branjem, matematiko in drugimi učnimi področji. Čeprav učne težave ne vodijo nujno v neprimerno vedenje, pa so ti učenci hitro razočarani in osramočeni, če na kakšnem področju niso dovolj sposobni. Če se učitelj na učno težavno neprimerno odzove, je lahko posledica neprimerno vedenje.

Visoka pričakovanja in zahteve družbe pomenijo za mnoge učence veliko obremenitev, še posebej za učno manj uspešne. Medtem, ko se učno uspešni učenci potrjujejo z uspehi, se učno manj uspešni potrjujejo z manj sprejemljivimi načini.

USTVARJALNI OTROCI

Ustvarjalni otroci so prav tako lahko zelo moteči učenci. To so otroci, ki vedno želijo razložiti vse po svojem in se nikoli ne strinjajo z učiteljem. To je tudi razlog, zakaj jih šola velikokrat potlači. Posledice so lahko usodne, saj otroci nehajo biti ustvarjalni. Učitelj nepravilno reagira, če učencu reče, da govori neumnosti. Pravilna reakcija učitelja bi bil odgovor, da določene stvari še niso ugotovljene in da ima mogoče tudi prav. Obstajajo pa tudi individualne razlike med učenci, saj se nekaterim preprosto ne ljubi delati in učiti, četudi je učitelj zelo ustvarjalen. Znani znanstvenik Edison je končal samo prve razrede osnovne šole. Ni se več vrnil v šolo, ker mu je učitelj rekel, da je osel. Potem ga je učila njegova mati, ki je bila sama zelo izobražena.

Seveda pa niso nujno ti in samo ti učenci tisti, ki se neprimerno vedejo. Na neprimerno vedenje vplivajo različni dejavniki, dejavniki v družini, šoli in učenec sam.

7.3 VRSTE NEPRIMERNEGA VEDENJA

V svetu in pri nas je bilo narejenih že kar nekaj raziskav, s katerimi so želeli identificirati najpogostejša neprimerna vedenja v šolah po zaznavah učiteljev. V nadaljevanju so na kratko opisani rezultati nekaterih izmed njih. V posameznih raziskavah so učitelji večinoma prepoznali enaka vedenja,

razlikujejo se le po pogostosti; pri mnogih raziskavah pa je moč zaslediti tudi kakšno neprimerno vedenje, ki ga drugi ne navajajo.

Na severu Grčije so **Bibou-Nakou, Kiosseoglou in Stogiannidou** (2000) učitelje vprašali o pogostosti in intenziteti pojavljanja štirih primerov neprimerne vedenja. Ti so odgovorili, da sta najpogostejša in po intenziteti najhujša primera neprimerne vedenja v šolski praksi neubogljivost in neupoštevanje pravil vedenja.

Haroun in O'Hanlon (1997) sta v Jordaniji učitelje povprašala, katera vedenja morajo obravnavati med poukom in katera sami vidijo kot najpogostejša. Ti so prepoznali naslednja vedenja: neumestno govorjenje, nepazljivost, pomanjknje motivacije, zapuščanje sedeža, neprimerne šale, povzročanje nebesednega hrupa, spraševanje za dovoljenje za zapustitev učilnice in ustrahovanje med vrstniki.

V ZDA sta **Tulley in Hwang Chiu** (1995) učitelje povprašala, katera vedenja opredeljujejo kot disciplinske probleme in na podlagi dobljenih podatkov razvrstila vedenja po pogostosti na pet skupin: prekinitve, kljubovanje, nepozornost, agresija in drugi disciplinski problemi (npr. jokanje, laganje, zamujanje, goljufanje, žvečenje, ipd.).

Bruce in Murray (1993) sta v Avstraliji raziskovala, katera vedenja učitelji težko obvladujejo in prišla do ugotovitev, da so najpogostejša takšna vedenja oviranje drugih učencev, lenoba in izogibanje delu ter neumestno govorjenje.

Berkowitz, Hyman in Lally (1984) so neprimerno vedenje učencev razdelili na sedem osnovnih skupin, in sicer: kljubovanje, uničevanje šolske lastnine, nezakonite aktivnosti, napad ali zloraba, pretepi med učenci, aktivnosti, ki ovirajo šolsko delo in kršitve šolskih pravil.

V Sloveniji je **dr. Mateja Pšunder** (2003) opravila raziskavo o tem, s katerimi neprimernimi vedenji učenci po zaznavah učiteljev in učencev najpogosteje kršijo disciplino v šolah in katera od teh vedenj so po njihovih

zaznavah najbolj moteča. Kot najbolj pogosta so tako učitelji kot učenci navajali tista vedenja, s katerimi učenci motijo pouk, kot najbolj moteča pa neprimerne odnose.

Pri vrstah neprimernega vedenja, smo se tako v anketnem vprašalniku kot v teoretičnih izhodiščih opirale na klasifikacijo po dr. Mateji Pšunder. Ta je najprej oblikovala skupine neprimernih vedenj, nato pa, s pomočjo učiteljev v različnih slovenskih šolah, k tem dodala še podskupine, ki so dejansko prekrški učencev, ki jih tudi me same vidimo v učilnicah in na šolskih hodnikih.

Vrste neprimernega vedenja so:

- 1. izostajanje od pouka,**
- 2. zamujanje k pouku,**
- 3. neprimerni odnosi do učiteljev in drugih zaposlenih;** sem spadajo:
 - odgovarjanje, ugovarjanje učiteljem,
 - nesramen odnos do učiteljev,
 - besedno nasilje nad učitelji.
- 4. neprimerni odnosi do učencev;** sem spadajo:
 - fizično obračunavanje med učenci,
 - grobo, agresivno vedenje do učencev,
 - prepiri med učenci,
 - obračunavanje med učenci
 - etiketiranje učencev,
 - grožnje mlajšim učencem,
 - zmerjanje učencev.
- 5. neprimerni odnosi nasploh;** sem spadajo:
 - neprimerni odnosi do drugih,
 - verbalno in fizično nasilje,
 - žaljenje,
 - izsiljevanje,
 - posmehovanje drugim.

Slika 1: Pretep med uro

6. vedenja, s katerimi učenci motijo pouk; sem spadajo:

- klepetanje, pogovarjanje,
- dajanje neprimernih pripomb,
- nemir, ki ga povzročajo posamezni učenci,
- motenje pouka,
- motenje učitelja pri delu,
- prekinjanje razlage,
- seganje v besedo,
- iskanje zabave, smejanje, hihitanje,
- glasno brskanje po šolskih potrebščinah,
- onemogočanje dela.

Slika 2: Klepetanje med poukom

7. druga neprimerna vedenja med poukom; sem spadajo:

- pozabljanje učnih pripomočkov, potrebščin, naročenega materiala
- malomarno opravljanje domačih nalog,
- zapuščanje sedežnega prostora,
- neposlušnost, nesledenje razlagi,
- dopisovanje z listki,
- opazovanje okolice,
- nedelo,
- nezanimanje za delo,
- nesodelovanje pri delu,
- opravljanje domačih nalog drugih predmetov,
- igranje,
- žvečenje žvečilnih gumijev,
- slaba delovna disciplina.

8. povzročanje materialne škode; sem spadajo:

- poškodovanje, uničevanje šolske lastnine,
- malomarno ravnanje s šolsko lastnino,
- poškodovanje in uničevanje stvari,
- poškodovanje tuje lastnine.

Slika 3: Grafit na OŠ Frana Roša

9. druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil; sem spadajo:

- odtujevanje šolske lastnine,
- kajenje,
- kršenje šolskih pravil,
- malomarno opravljanje nalog pri dežurstvih,
- pitje alkohola.

Slika 4: Cigaretetni ogorki in ostanki pirotehničnih sredstev na šolskem igrišču

Slika 5: Prazna embalaža alkoholnih pijač na šolskem travniku

10. vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil; sem spadajo:

- tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih,

- neupoštevanje navodil in dogovorov,
- preklinjanje, vulgarna komunikacija,
- ignoriranje hišnega reda,
- neprimerno vedenje pri malici,
- nekritičnost do svojih dejanj,
- prinašanje nedovoljenih predmetov.

Slika 6: Uporaba mobilnega telefona med uro

7.4 VPLIV TELEVIZIJE NA VEDENJE OTROK

Televizija živi z nami – vsako jutro, vsak dan, vsak večer, vsako noč. Samo na gumb je potrebno pritisniti in že je tu, da nas zabava, obvešča, uči, sprošča, razvaja, odganja tišino in samoto, pa tudi jezi in živcira.

Neizpodbitno dejstvo je, da televizija igra pomembno vlogo v našem vsakdanu in s tem, skupaj z drugimi mediji, oblikuje podobo sveta. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da je, glede na podatke iz raziskave o medijskih navadah slovenskih osnovnošolcev, ki jo je leta 1998 opravila Zveza prijateljev mladine, gledanje televizije za večino slovenskih otrok najpogostejša oblika preživljanja prostega časa. Tudi me, iz pogovorov s sošolci in sošolkami, ugotavljamo, da je to vsakdanja stvarnost. Veliko otrok na naši osnovni šoli porabi za šolo kakšno uro na dan, ali celo manj, za televizijo in internet ali

računalniške igrice pa tri ure ali več. Po podatkih prej omenjene raziskave je 41% slovenskih otrok že posnemalo televizijske junake. To nas je pripeljalo do razmišljanja, kakšen vpliv imajo na učence naše šole filmi in igrice z nasilno vsebino – ali to, kar vidijo in slišijo prenesejo tudi v svoj vsakdan?

Otrok med gledanjem televizije ni dejaven, zato miselno otopi. Privlačne, hrupne, površne, zabavne, pisane, kratke in hitre slike ga priklenejo pred ekran, zato manj bere in se manj uči. Televizija mu vsiljuje vzorce nasilnega vedenja, vanj zasaja agresivnost in postopoma vzgoji prave male peklenščke, ki jezikajo kot Bart Simpson, kradejo in ponižujejo kot mulci v seriji South Park in fizično obračunavajo drug z drugim kot zaporniki v Begu iz zapora. To je seveda le nekaj izmed negativnih vplivov televizije.

Vendar pa to ni vse. Televizija lahko tudi koristi. Vsi vemo, da televizija obvešča, zabava, spodbuja domišljijo in izobražuje. Otroku ponuja sliko sveta, ki je onstran njegovega družinskega in okoljskega okvira in je s tem eden od načinov spoznavanja sveta.

Tako kot vsepovsod drugod, tudi pri gledanju televizije velja načelo zmernosti. To pomeni, da sama po sebi televizija ni škodljiva, je pa potrebno vedeti kaj in koliko gledati, in starši so tisti, ki bi morali svojim otrokom na tem mestu postavljati smernice.

7. 5 PRAVICE IN DOLŽNOSTI UČENCEV

Dandanes velikokrat slišimo učitelje in tudi starše govoriti o tem, kako učenci poznajo in se zavedajo le svojih pravic, ki morajo biti objavljene v šolski publikaciji in so tudi sicer dostopne na internetu in jih učenci skrbno preberejo, nekateri pa jih znajo celo na pamet. Vse premalo pa se dandanašnji učenci zavedajo svojih dolžnosti, ki so sicer tudi objavljene v publikaciji in na internetu, a jih vsi ne preberejo.

Odločile smo se, da jih na na tem mestu povzamemo in si osvežimo spomin.

Pravice učenca so: da obiskuje pouk in druge vzgojno- izobraževalne dejavnosti, da mu je v šoli zagotovljeno varno in vzpodbudno okolje, da šola organizira življenje in delo s spoštovanjem univerzalnih civilizacijskih vrednot in posebnosti različnih kultur, da mu šola zagotavlja enakopravno obravnavanje ne glede na spol, raso in etično pripadnost, veroizpoved, socialni status družine in druge okoliščine, da šola zagotovi varovanje njegovih osebnih podatkov v skladu z zakonom in splošnimi predpisi, da učitelj in drugi delavci šole spoštujejo njegovo osebnost in individualnost ter njegovo človeško dostojanstvo in pravico zasebnosti, da se pri pouku upošteva njegova radovednost ter razvojne značilnosti, predznanje in individualne posebnosti, da pri pouku dobi kakovostne informacije, ki sledijo sodobnemu razvoju znanosti in strok, da dobi o svojem delu sprotno, pravično in utemeljeno povratno informacijo, da dobi pri svojem delu pomoč in podporo, če ju potrebuje, da svoji razvojni stopnji primerno sodeluje pri oblikovanju dnevov dejavnosti, ekskurzij, interesnih dejavnosti in prireditvev šole, da se lahko svobodno in brez negativnih posledic izreče o vseh vprašanih iz življenja in dela šole, ki ga zadevajo, da se vključuje v delo oddelčne skupnosti, skupnosti učencev šole in šolskega parlamenta učencev, da sodeluje pri ocenjevanju, da sodeluje pri dogovorjenih skupnih akcijah.

Dolžnosti učenca so: da spoštuje pravice drugih učencev in delavcev šole, da izpolni osnovnošolsko obveznost, da redno in točno obiskuje pouk in druge vzgojno- izobraževalne dejavnosti, da izpolnjuje svoje učne in druge šolske obveznosti, da učencev in delavcev šole ne ovira in moti pri delu, da v šoli in izven šole skrbi za lastno zdravje in varnost ter ne ogroža zdravja in varnosti ter osebne integritete drugih učencev in delavcev šole, da spoštuje pravila hišnega reda, da varuje premoženje šole ter lastnino učencev in delavcev šole, da se v šoli in izven šole spoštljivo vede do drugih, da sodeluje pri urejanju šole in šolske okolice, dogovorjenem v oddelčni ali šolski skupnosti učencev, da sodeluje pri dogovorjenih oblikah dežurstva učencev.

Lažje kršitve so: zamujanje k uram pouka in drugim oblikam vzgojno- izobraževalnega dela, občasni neopravičeni izostanki do 12 ur oz. strnjeni neopravičeni izostanki do 18 ur; odklanjanje sodelovanja pri urejanju šole in

šolske okolice, dogovorjenem v oddelčni ali šolski skupnosti učencev; neprimerno obnašanje do učencev in delavcev šole (izzivanje, naslavljanje z neprimernimi izrazi, grožnje, sodelovanje v pretepu ipd.); kajenje v šolskih prostorih in na zunanjih površinah šole; poškodovanje in uničevanje izdelkov, opreme in stvari drugih učencev, malomarno ravnanje s šolsko lastnino; skrivanje tuje lastnine, ponarejanje podpisov staršev; prodajanje stvari brez dovoljenja ravnatelja; uničevanje in vsebinsko spreminjanje obvestil razrednika in drugih organov šole.

Težje kršitve so: občasni neopravičeni izostanki nad 12 ur oziroma strnjeni neopravičeni izostanki nad 18 ur; uporaba pirotehničnih sredstev v šoli, na zunanjih površinah šole ali na šolskih ekskurzijah; izsiljevanje drugih učencev ali delavcev šole; namerno poškodovanje ali uničenje šolske opreme, zgradbe ter stvari in opreme drugih učencev, delavcev ali obiskovalcev šole; kraja lastnine šole, drugih učencev, delavcev ali obiskovalcev šole; popraviljanje in vpisovanje ocen v šolsko dokumentacijo, uničevanje uradnih dokumentov ter ponarejanje podatkov in podpisov v uradnih dokumentih in listinah, ki jih izdaja šola; fizični napad na učenca, učitelja, delavca šole ali drugo osebo; ogrožanje življenja in zdravja učencev in delavcev šole; prodajanje, dejanje ali uživanje alkohola oz. drugih drog v šolskih prostorih ali na zunanjih površinah šole in napeljevanje sošolcev k takemu dejanju; spolno nadlegovanje učencev in delavcev šole.

Vzgojni ukrepi: Učencu, ki krši šolska pravila, se lahko dodelijo vzgojni ukrepi, ki so v 34. členu **Pravilnika o pravicah in dolžnostih učencev** navedeni postopno, od najmilejšega do vedno hujšega. Razrednik lahko izbira med naslednjimi možnostmi:

- učenca pokliče na pogovor in mu izreče ustni opomin,
- učenca pokliče na pogovor in mu izroči pisni opomin,
- učenca pokliče na pogovor in mu izroči strogi opomin razrednika,
- predlaga, da se učencu dodeli opomin oddelčnega učiteljskega zbora,
- predlaga, da se učencu dodeli opomin ravnatelja,
- predlaga, da se učencu dodeli opomin učiteljskega zbora.

7.6 RAZISKAVE

Poleg raziskav, omenjenih v poglavju Vrste neprimerne vedenja, bomo izmed mnogih raziskav s področja discipline in pomanjkanja le-te, izpostavile tri, ki so se nam zdele pomembnejše in smo se nanje tudi opirale v raziskovalni nalogi.

Skinner je z nagrajevanjem (s hrano) pripravil podgane, da so pritiskale vzvode in golobe, da so igrali namizni tenis. Na podlagi tega je trdil, da je učenje povezava med spodbudo in odzivom. Vsak pravičen odziv je nagrajen. Bil je prepričan, da se vedenje oblikuje in vzdržuje na temelju posledic. Posledice so po njegovem mnenju pozitivne (povzroči nekaj prijetnega) in negativne (ustavi nekaj neprijetnega) podkrepitve ter kazni. Obe vrsti podkrepitev predstavljajo nagrade in njihov namen je povečati pogostost pojavljanja želenega vedenja v enakih okoliščinah v prihodnosti. Kaznujemo pa z namenom, da bi zmanjšali pogostost pojavljanja neprimerne vedenja. Vendar pa se namen kaznovanja kaj hitro lahko spreobrne v drugo smer. Kaznovanje je po njegovem mnenju prepogosto navzoče, čeprav je neučinkovito. Rekel je, da ljudje kontroliramo drug drugega večkrat na podlagi graj in obsojanja kot pa zaupanja in pohval. Skinner je sicer dejal, da je otroka v določenih okoliščinah potrebno kaznovati, vendar pa tega ne sme biti preveč ali premalo. Sicer pa je mogoče neprimerno vedenje spremeniti in ga oblikovati v bolj socialno sprejemljivo na podlagi nagrajevanja. Uporabnost te ideje se kaže pri vodenju discipline v razredu.

Bandura je nadalje menil, da se posamezniki vedenja ne učijo le na podlagi posledic, ki jih doživijo sami, ampak tudi na podlagi opazovanja posledic, ki jih vidijo pri drugih. Opazovanje modela, ki je bil za neko vedenje nagrajen, pomeni večjo verjetnost posnemanja tega vedenja pri opazovalcih kot v primeru, če je bil opazovani model za vedenje kaznovan. Če so posamezniki po posnemanju opazovanega vedenja deležni podkrepitev še sami, bodo takšno

vedenje tudi bolj verjetno ohranili. Učenje z modelom se je Banduri zdelo še posebej aktualno, ker so otroci neprestano izpostavljeni številnim modelom, ki imajo nanje precejšen vpliv – najprej so to starši, ob vstopu v šolo pa učitelji, v obdobju adolescence pa modeli iz televizije in drugih medijev.

Maslowa mnogi imenujejo kar očeta humanistične psihologije. Ena najbolj znanih in odmevnih Maslowovih pridobitev je njegova teorija motivacije. Nam se je zdela zanimiva predvsem zato, ker predstavlja ključne komponente mnogih disciplinskih modelov, ki se osredotočajo na prepoznavanje potreb učencev in odzive nanje. Intenziven tempo dela v šolah lahko vpliva na to, da se učitelji manj posvečajo posamezniku in njegovim potrebam. Hierarhično piramido temeljnih človekovih potreb po Maslowu sestavljajo fiziološke potrebe, potrebe po varnosti, po sprejetosti in ljubezni, po spoštovanju in potreba po samouresničevanju. Neprimerno vedenje je po njegovem potrebno obravnavati kot posledico tega, da pri otroku niso bile zadovoljene njegove temeljne potrebe. Šele, ko so te zadovoljene, postane posameznik motiviran tudi za višje potrebe.

8. OSREDNJI DEL

8.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Anketni vprašalnik je reševalo 173 učencev naše šole. V skupini 4. in 5. razredov je anketni vprašalnik izpolnilo 89 učencev, v skupini 8. in 9. razredov pa 84 učencev.

Na anketni vprašalnik je odgovarjalo 85 deklet in 88 fantov. Starostni skupini sta uravnoteženi glede na število anketiranih učencev.

	Dekleta	Fantje	Skupaj
4. in 5. razredi	43	46	89
8. in 9. razredi	42	42	84
Skupaj	85	88	173

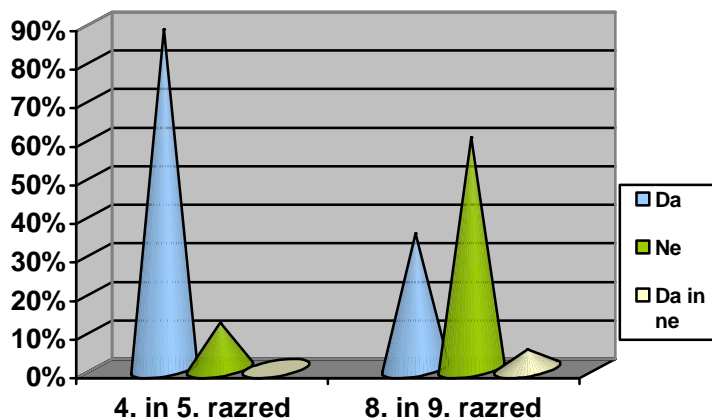
1. Ali te moti, če se tvoj sošolec/sošolka med poukom neprimerno vede?

	4. in 5. razred	8. in 9. razred
Da	78	29
Ne	11	50
Da in Ne	-	5

Pri prvem vprašanju nas je zanimalo, če učence moti neprimerno vedenje njihovih sošolcev med poukom.

Iz zgornje tabele lahko vidimo veliko odstopanje v zaznavah učencev razredne in predmetne stopnje. Kar 88% učencev razredne stopnje je odgovorilo, da jih moti, če se sošolec ali sošolka med poukom neprimerno vede. Le 12% jih je odgovorilo, da jih takšno dejanje ne moti. Za razliko pa je le 35% učencev predmetne stopnje odgovorilo, da jih to moti, medtem ko jih kar 59% takšno dejanje ne moti. Pet učencev predmetne stopnje, kar predstavlja 6%, je obkrožilo oba odgovora, kar verjetno pomeni, da jih včasih takšno vedenje moti, spet drugič pa ne.

Naša prva hipoteza se torej v celoti potrdi pri učencih razredne stopnje, pa tudi pri učencih predmetne stopnje, vendar v manjšem odstotku.

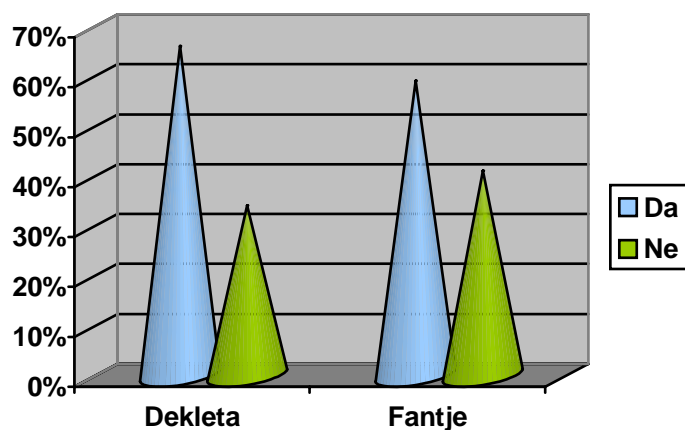

Graf 1: Ali te moti, če se tvoj sošolec/sošolka med poukom neprimerno vede?

	Dekleta	Fantje
Da	56	52
Ne	29	36

Večino anketiranih deklet moti, če se njihovi sošolci oziroma sošolke med poukom neprimerno vedejo(66%), nekaj izmed 85 anketiranih pa jih takšno dejanje ne moti (34%). Pri fantih ni bilo velikega odstopanja od deklet, saj kar 60% anketiranih moti nedisciplina. 40% anketiranih fantov takšno dejanje ne moti.

Iz zgornjega vidimo, da ni velikega odstopanja po spolu.

Graf 2

2. Kdo se po tvojem mnenju največkrat vede neprimerno?

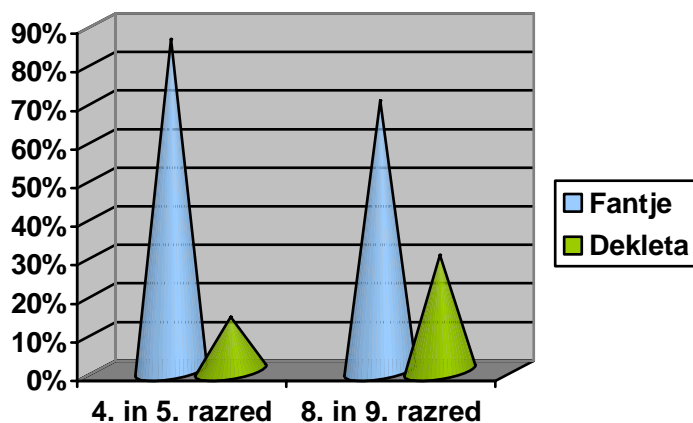
	4. in 5. razred	8. in 9. razred
Fantje	75	59
Dekleta	12	24
Fantje in Dekleta	2	1

Kdo se večkrat vede neprimerno? So to fantje ali dekleta?

Kar 84% učencev razredne stopnje meni, da so to fantje, le 13% pa, da se večkrat neprimerno vedejo dekleta. Dva fanta sta obkrožila oba odgovora, torej menita, da so moteči tako fantje kot dekleta. Kot zanimivost naj omenimo, da je vseh 100% deklet 5. razreda mnenja, da se neprimerno vedejo izključno fantje.

Tudi pri učencih predmetne stopnje, je večina (70%) prepričanih, da se večkrat neprimerno vedejo fantje. 29% jih meni, da so to dekleta, 1 učenec pa je odgovoril, da se neprimerno vedejo tako fantje kot dekleta. Tudi na predmetni stopnji je vseh 100% deklet 8. razreda mnenja, da se neprimerno vedejo izključno fantje.

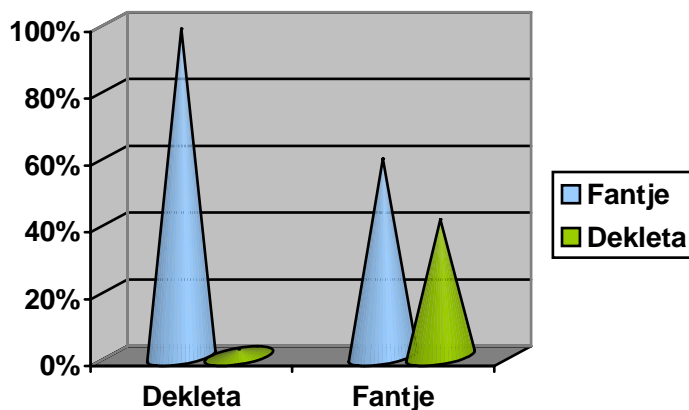
Naša hipoteza, da se večkrat neprimerno vedejo fantje, se tako, na osnovi zgornjih ugotovitev, potrdi.

Graf 3: Se neprimerno vedejo dekleta ali fantje?

	Dekleta	Fantje
Fantje	83	52
Dekleta	2	36

98% anketiranih deklet meni, da se fantje večkrat vedejo neprimerno, 2 dekleti pa menita, da se največkrat neprimerno vedejo dekleta. Pri tem vprašanju smo zasledile večja odstopanja po spolu, saj, v nasprotju z 98% deklet, le 60% fantov meni, da se neprimerno vedejo fantje, kar 40% od 88 anketiranih pa jih meni, da se tako vedejo dekleta. Naša hipoteza se sicer potrdi, vendar pa se sprašujemo, od kod tolikšno odstopanje. Gre le za valjenje krivde na drugega ali pa so razlogi drugje?

Graf 4

3. Kateri učenci se večkrat neprimerno vedejo?

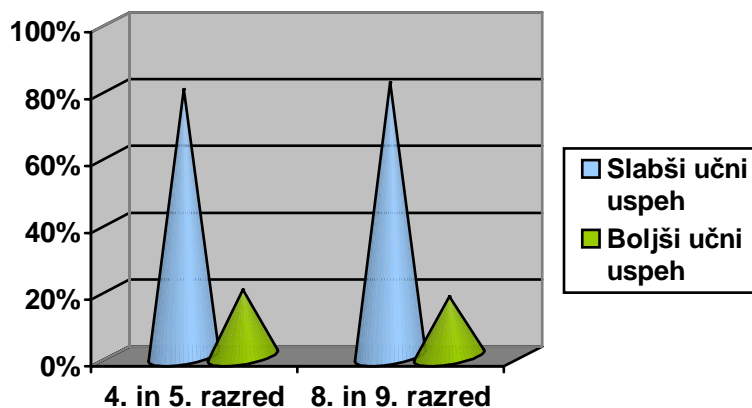
	4. in 5. razred	8. in 9. razred
Slabši učni uspeh	71	74
Boljši učni uspeh	18	10

Zanimalo nas je, kateri učenci se neprimerno vedejo. Tisti s slabšim učnim uspehom ali tisti z boljšim učnim uspehom?

Na razredni stopnji je kar 80% anketiranih učencev prepričanih, da so to učenci s slabšim učnim uspehom, 20% pa jih meni, da so to učenci z boljšim učnim uspehom. Učenci predmetne stopnje so v 88% prepričani, da so bolj

moteči učenci s slabšim učnim uspehom, 12% pa jih meni, da so to tisti z boljšim učnim uspehom. Večjih odstopanj med učenci razredne in predmetne stopnje ni.

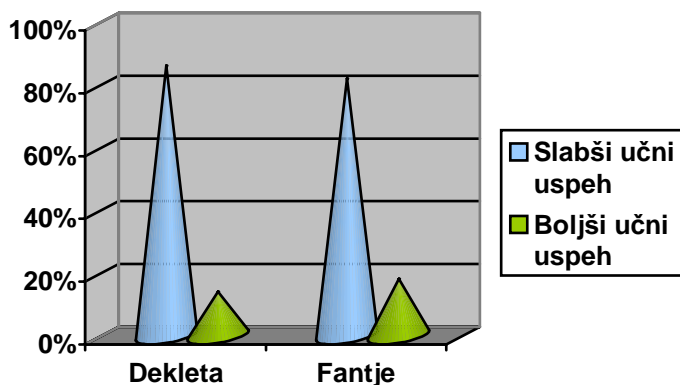
Trdile smo, da se večkrat neprimerno vedejo učenci s slabšim učnim uspehom in anketirani učenci so to s svojimi odgovori v celoti potrdili.

Graf 5: Se neprimerno vedejo učenci z boljšim ali slabšim učnim uspehom?

	Dekleta	Fantje
Slabši učni uspeh	73	72
Boljši učni uspeh	12	16

86% deklet meni, da se neprimerno vedejo tisti učenci, ki imajo slabši učni uspeh. 14% pa jih meni, da so to učenci z boljšim učnim uspehom. Zanimivo je, da je vseh teh 14% učenk razredne stopnje, medtem ko so vse učenke predmetne stopnje mnenja, da se neprimerno vedejo le učenci s slabšim učnim uspehom. Pri fantih pa so bili odgovori sledeči: 82% anketiranih fantov meni, da so to učenci s slabšim učnim uspehom, 18% pa jih meni, da so to učenci z boljšim učnim uspehom. Vidimo lahko, da pri tem vprašanju ni skoraj nikakršnega odstopanja med dekleti in fanti.

Graf 6

4. Se nemoteči učenci pridružijo vedenju motečih zato, da bi jih le-ti sprejeli?

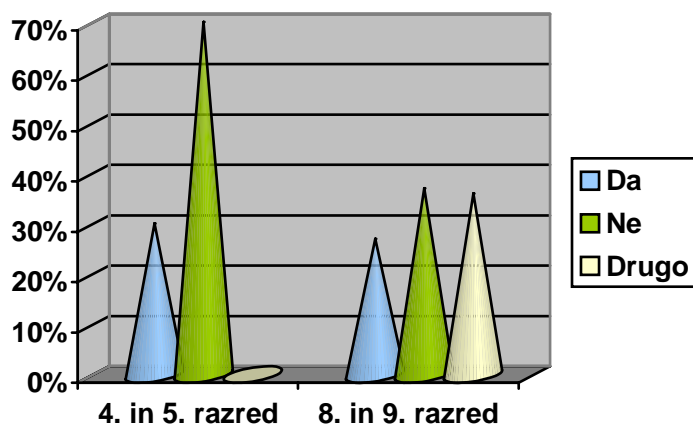
	4. in 5. razred	8. in 9. razred
Da	27	23
Ne	62	31
Drugo	-	30

Pri tem vprašanju smo učence spraševale ali se nemoteči učenci pridružijo vedenju motečih zato, da bi jih le-ti sprejeli? Dobile smo sledeče odgovore. 30% učencev razredne stopnje meni, da se načeloma nemoteči učenci pridružijo vedenju motečih zato, da bi jih le-ti sprejeli. Podoben je odstotek enako mislečih učencev predmetne stopnje - 27%. Kar 70% učencev razredne stopnje meni, da se nemoteči učenci ne pridružujejo vedenju motečih, tu pa pride do precejšnjega odstopanja z enako mislečimi učenci predmetne stopnje; le 37% teh je enakega mnenja.

Pri tem vprašanju smo ponudile še tretjo možnost, kamor so anketirani učenci lahko zapisali drugo mnenje, ki ga morda imajo o tem vprašanju. Na predmetni stopnji je 36% učencev izbralo to možnost, med napisanimi odgovori pa smo zasledile:

- včasih; kakor kdaj
- je odvisno od družbe; odvisno kdo
- ne vem

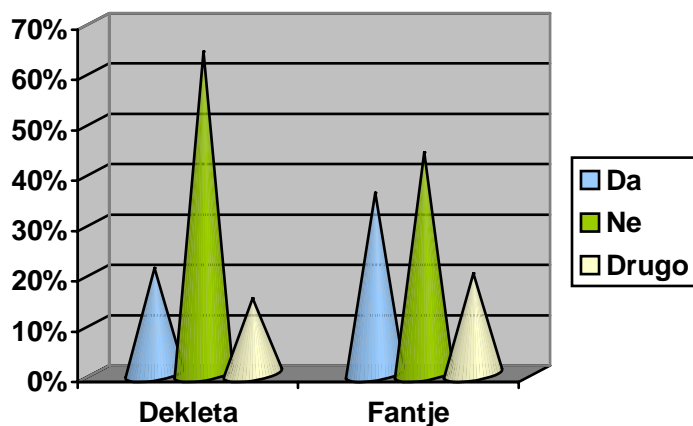
Naša hipoteza, da se nemoteči učenci pridružujejo vedenju motečih, zato da bi bili sprejeti, se, na podlagi zgornjih ugotovitev, ne potrdi.

Graf 7: Se nemoteči učenci pridružijo vedenju motečih zato, da bi jih le-ti sprejeli?

	Dekleta	Fantje
Da	18	32
Ne	54	39
Drugo	13	17

Kar 64% deklet in le 44% fantov meni, da se nemoteči učenci ne pridružijo neprimernemu vedenju zaradi tega, ker se počutijo nesprejete. Le 21% deklet in 36% fantov pa meni, da to počnejo. In 15% deklet in 20% fantov je izbralo tretjo možnost, verjetno, ker se niso mogli odločiti ne za eno ne za drugo možnost.

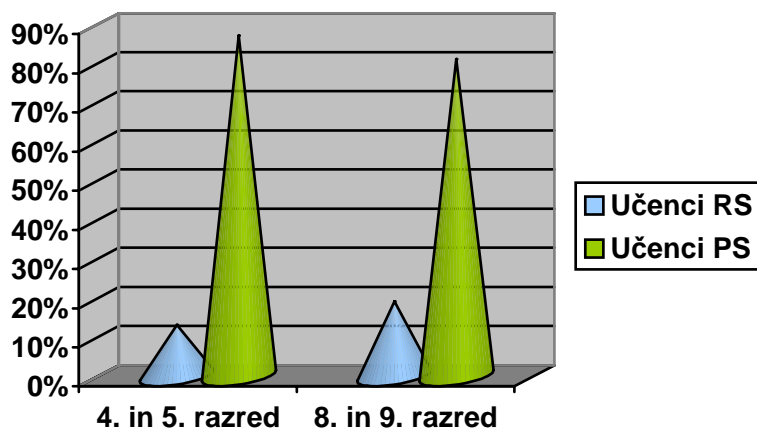

Graf 8

5. Se večkrat vedejo neprimerno učenci razredne ali predmetne stopnje?

	4. in 5. razred	8. in 9. razred
Učenci RS	12	16
Učenci PS	77	68

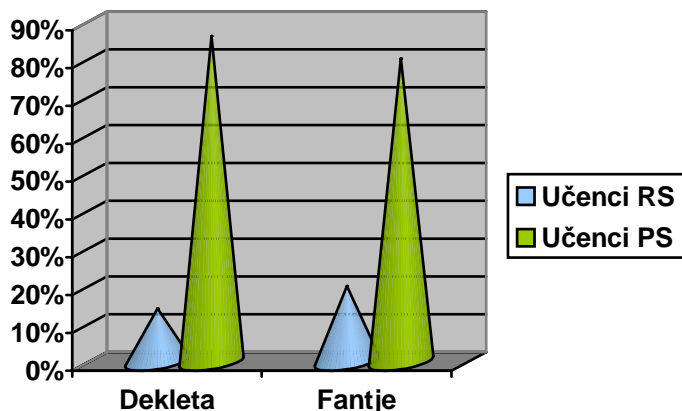
Naša hipoteza je bila, da se večkrat neprimerno vedejo učenci predmetne stopnje oziroma učenci višjih razredov. Iz sledečih rezultatov lahko rečemo, da se popolnoma potrdi, saj kar 87% učencev razredne stopnje in 81% učencev predmetne stopnje meni, da se neprimerno vedejo predvsem učenci predmetne stopnje. Le 13% učencev razredne stopnje in 19% učencev predmetne stopnje meni, da se večkrat neprimerno vedejo učenci razredne stopnje.

Graf 9: Se večkrat vedejo neprimerno učenci razredne ali predmetne stopnje?

	Dekleta	Fantje
Učenci RS	12	18
Učenci PS	73	70

Da so bolj moteči učenci predmetne stopnje, je pokazal odstotek. Kar 86% deklet in tudi 80% fantov meni tako. Da so bolj moteči učenci razredne stopnje pa misli le 14% anketiranih deklet in 20% fantov.

Graf 10

6. Zakaj misliš, da se učenci neprimerno vedejo?

	4. in 5. razred	8. in 9. razred
Dolgčas	31	31
Dobijo na veljavi	34	26
Brez razloga	21	11
Drugo	3	16

Učencem smo pri šestem vprašanju ponudile nabor razlogov za neprimerno vedenje, za katere same menimo, da so najpogostejši in smo na njihovi osnovi tudi postavile hipotezo. Ta se je potrdila, saj so učenci izbirali odgovore, ki smo jih ponudile, niso podajali drugih razlogov. Tisti pa, ki so jih zapisali, so bili:

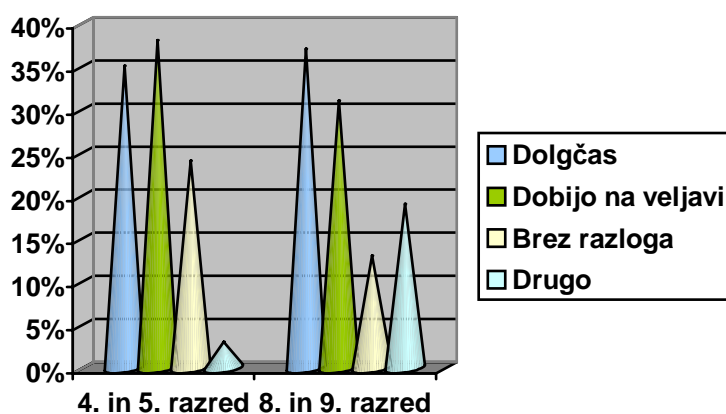
- ker mislijo, da so »in«, da so »kul«,
- zaradi zabave,
- ker se važijo in zaradi pozornosti.

Vsi ti odgovori pa dejansko spadajo že v naše ponujene, le da so drugače oblikovani.

Največ učencev razredne stopnje (38%) meni, da se učenci vedejo neprimerno zato, da bi dobili na veljavi. Enakega mnenja je 31% učencev predmetne stopnje.

Da to počnejo, ker jim je dolgčas, meni 35% učencev razredne in 37% učencev predmetne stopnje. 24% učencev razredne in 13% učencev predmetne stopnje pravi, da to počnejo brez razloga. 3 % učencev razredne in 19% predmetne stopnje pa je navajalo svoje odgovore, ki pa, kot že rečeno, niso daleč od naštetega.

Učenci se torej neprimerno vedejo zlasti zato, ker jim je pri učnih urah dolgčas, ker mislijo, da s tem dobijo na veljavi in pa tudi čisto brez razloga.

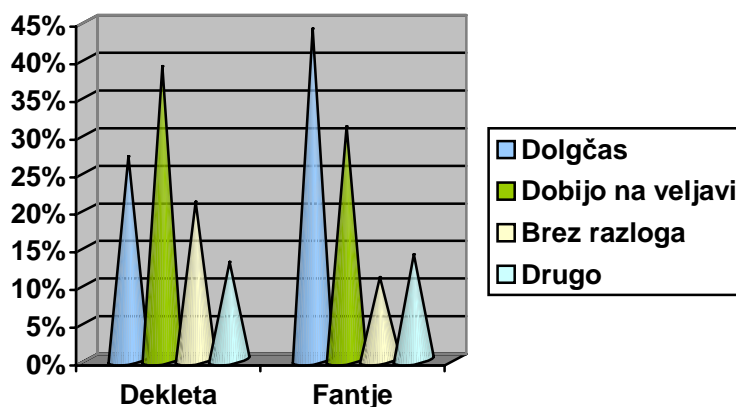

Graf 11: Zakaj misliš, da se učenci neprimerno vedejo?

	Dekleta	Fantje
Dolgčas	23	39
Dobijo na veljavi	33	27
Brez razloga	18	14
Drugo	11	8

Največ deklet, in sicer 39%, meni, da se učenci vedejo neprimerno, ker mislijo, da dobijo na veljavi, torej želijo biti središče pozornosti. 27% deklet, meni, da to delajo zaradi dolgočasja. 21% deklet meni, da to delajo brez razloga, 13% deklet pa je podalo svoje odgovore, ki pa so zelo blizu naštetim možnostim. Pri fantih ni velikih odstopanj: kar 44% jih meni, da se učenci največkrat vedejo neprimerno, ker jim je dolgčas, 31% jih meni, da s tem dobijo na veljavi, 16% fantov pravi, da za takšno vedenje ni nobenega razloga, 9% pa je navajalo svoje odgovore, omenjene zgoraj.

Pri tem smo ugotovile, da dekleta in fantje razmišljajo podobno in ni velikih odstopanj med spoloma.

Graf 12

7. Ali meniš, da gledanje nasilnih filmov in igranje takšnih igrvic vpliva na učenčevo obnašanje?

	4. in 5. razred	8. in 9. razred
Da	70	27
Ne	19	57

Zastavile smo hipotezo, da se učenci neprimerno vedejo tudi zaradi nasilnih filmov in igrvic, ki jih spremljajo. Kar 79% učencev razredne stopnje se strinja z nami in meni, da gledanje nasilnih filmov ter igranje nasilnih igrvic vpliva na učenčevo vedenje. Le 21% učencev predmetne stopnje se s tem ne strinja. Tu pa prihaja do velikega odstopanja med mlajšimi in starejšimi učenci, saj le 32% učencev predmetne stopnje meni, da je neprimerno vedenje tudi posledica nasilja v medijih, več kot polovica, kar 68%, pa jih meni, da gledanje nasilnih filmov in igranje takšnih igrvic nima vpliva na vedenje učenca.

Razlog za veliko odstopanje lahko iščemo v tem, da učenci predmetne stopnje niso več tako nagnjeni k igranju računalniških ali video igrvic, in je verjetno tudi zaradi tega odstotek manjši. Smo pa iz odgovorov učencev na podvprašanje, kako le-to vpliva na vedenje posameznika, prišle do

spoznanja, da se naša hipoteza potrdi, saj so navedena vedenja ravno takšna, kot smo pričakovale.

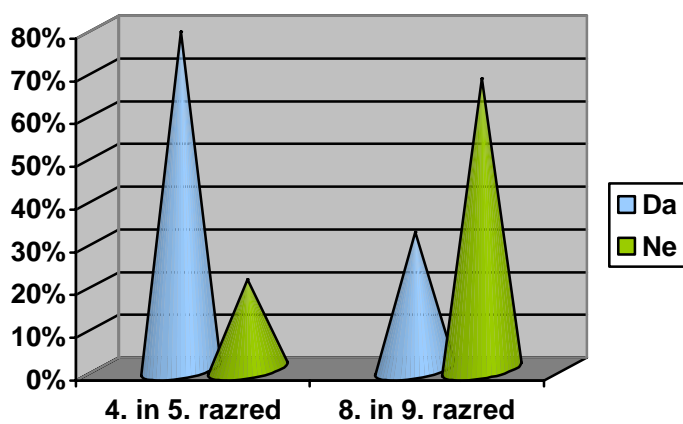
Odgovori, ki so jih navajali učenci razredne stopnje, so bili:

- filmi in igrice jih »zmešajo«,
- postanejo nasilni, se neprimerno vedejo,
- učenci želijo biti podobni junakom iz filmov, igric,
- postanejo bolj samozavestni,
- mislijo, da z oponašanjem postanejo »frajerji«.

Odgovori, ki so jih navajali učenci predmetne stopnje, pa so naslednji:

- postanejo negativni, hudobni, nasilni, so bolj agresivni,
- pretepajo se,
- derejo se na učitelje, žalijo učence in učitelje,
- sami sebe vidijo kot glavne junake,
- razbijajo stvari, želijo imeti orožje,
- mislijo, da so »kul«, če so nasilni,
- hočejo oponašati prizore iz filmov, se zgledujejo po teh igricah.

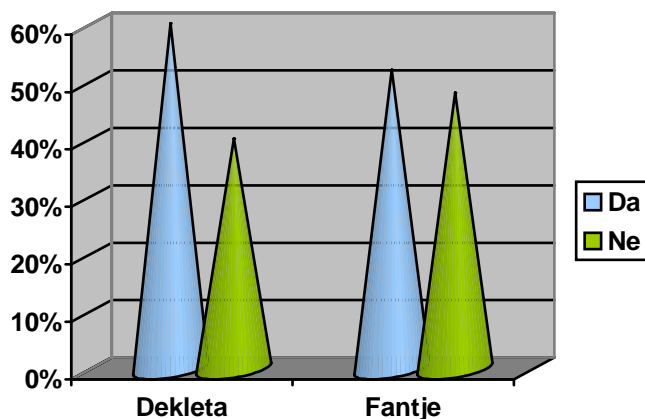
Rečemo torej lahko, da gledanje nasilnih filmov in igranje nasilnih igric vpliva na vedenje učencev, in sicer negativno.

Graf 13: Ali meniš, da gledanje nasilnih filmov in igranje takšnih igric vpliva na učenčevo obnašanje?

	Dekleta	Fantje
Da	51	46
Ne	34	42

Največ anketiranih učenk meni, da na obnašanje učencev vpliva to, da gledajo nasilne filme in igrajo takšne igrice. Kar 60 % anketirank je odgovorilo, da nasilni filmi in igranje takšnih igric vpliva na obnašanje učenca. 40 % učenk pa je odgovorilo, da na obnašanje učencev ne vplivajo filmi in igrice. Pri tem vprašanju ni bilo velikih odstopanj po spolu, saj kar 52% fantov meni, da na obnašanje vplivajo nasilne igrice in takšni filmi. Preostanek fantov (48%) pa je odgovoril, da igrice in filmi ne vplivajo na učenčevo vedenje.

Graf 14

8. Misliš, da na vedenje učenca vpliva to, da je ves dan prepuščen samemu sebi in nič ne dela?

	4. in 5 razred	8. in 9. razred
Da	73	46
Ne	16	38

Naša hipoteza je bila, da se učenci, ki so v popoldanskem času prepuščeni sami sebi, torej tisti, ki nimajo kaj za počet, s katerimi se starši ne ukvarjajo in cele dneve pohajkujejo naokoli, večkrat vedejo neprimerno. To pa zato, ker so že v svoji primarni celici brez nadzora in si ga potem ne pustijo vzpostaviti niti v šoli niti kje drugje.

Rezultati na zastavljeno vprašanje so bili sledeči: kar 82% učencev razredne stopnje je enakega mnenja kot me, 18% učencev razredne stopnje pa meni, da na vedenje učenca ne vpliva dejstvo, da je ves dan prepuščen samemu sebi. Na predmetni stopnji 55% učencev meni, da je to res, 45% pa se ne strinja z našo trditvijo.

K temu vprašanju smo zastavile še podvprašanje za tiste, ki so na vprašanje odgovorili pritrdilno. Zanimalo nas je, zakaj oziroma kako vpliva prepuščenost učenca samemu sebi na njegovo vedenje. Kako to vidijo učenci sami?

Učenci razredne stopnje so zapisali sledeče odgovore:

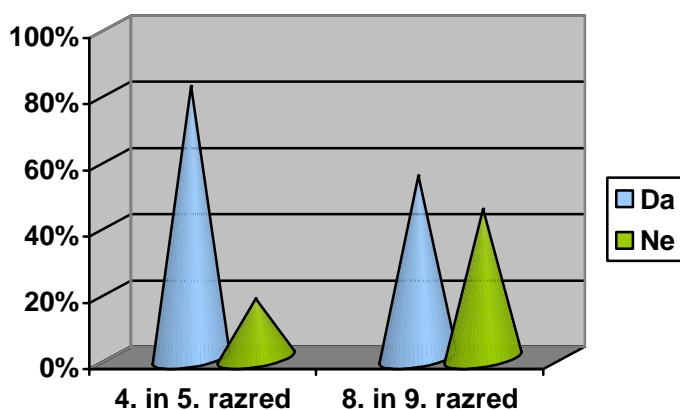
- ker nimajo nikogar, jih nihče ne vzgaja,
- ker jim starši ne govorijo kaj je prav in kaj ne,
- nimajo primerne vzgoje, starši jih ne kregajo,
- za vedenje ne dobi primerne kazni,
- ker potrebujejo pozornost,
- lahko počnejo kar hočejo in jim nihče ne ukazuje,
- ker doma lenarijo, se ne učijo, ne delajo nalog,
- se samo igrajo, gledajo televizijo,
- dolgčas jim je, iščejo težave, lahko kaj ušpičijo,
- se čudno obnašajo,
- ker vsak dan delajo kaj drugega in jim ni dolgčas,
- lahko delajo kar želijo, nimajo nič za delat,
- lahko zaide v slabo družbo.

Učenci predmetne stopnje pa so navajali naslednje odgovore:

- ker nima nič za delat, ker se začne dolgočasit, nima reda
- ker lahko dela kar hoče in nima družbe,
- ker nihče noče biti v njegovi družbi,
- ker nima nadzora in zaide v slabo družbo,
- ker mu nihče ne postavlja pravil,
- ker mu je dolgčas in počne neumnosti,
- ker je sam in nima nikogar, da bi mu zaupal svoje težave,
- ker potrebuje dogodivščine,
- ker mu doma ni treba nič narediti in to prenaša v šolo,
- ker se starši ne brigajo za njega in zato potrebuje pozornost,

- ker ga nihče ne usmerja, nima pozornosti staršev,
- ker nima nikogar, ki bi mu povedal kaj sme in česa ne,
- ker ga nihče ne nadzoruje,
- ker ne ve kaj je prav in si mora sam ustvarjati pravila,
- ker začne sam odločati o sebi in svojem življenju,
- ker je prepuščen sam sebi,
- ker je v neprimerni družbi.

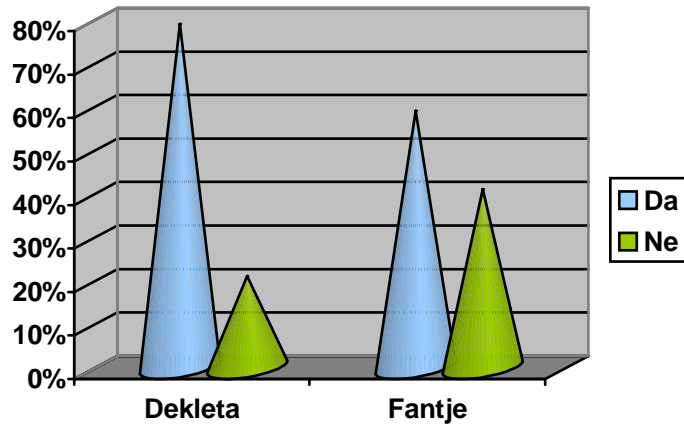
Iz zgoraj navedenih rezultatov in odgovorov učencev lahko našo hipotezo potrdimo in torej rečemo, da na neprimerno vedenje oziroma vedenje nasploh še kako vpliva, če je učenec vse dneve prepuščen samemu sebi.

Graf 15: Misliš, da na vedenje učenca vpliva to, da je ves dan prepuščen samemu sebi in nič ne dela?

	Dekleta	Fantje
Da	67	52
Ne	18	36

Če pogledamo še, kako so učenci na to vprašanje odgovorili glede na spol, pa so rezultati sledeči: največ anketiranih učenk meni, da na vedenje učenca vpliva to, da je ves dan prepuščen samemu sebi in nič ne dela, in sicer 79%. 21% ostalih deklet pa meni, da to ne vpliva na učenčevo vedenje. Pri fantih so rezultati pokazali drugačne odstotke, in sicer 59% fantov je odgovorilo, da je eden od vplivov na učenca tudi ta, da so ves dan prepuščeni samemu sebi. Preostali del anketirancev, to je 41% pa meni, da to ni eden izmed vplivov na učenčevo vedenje.

Graf 16

9. Kako moteča se ti zdi posamezna skupina vedenj?

Pri tem vprašanju smo spraševale, kako moteče se učencu zdi posamezno vedenje. Želele smo izvedeti, kako učenec sam vidi in zaznava neprimerno vedenje, ali ga moti ali ne. Naša hipoteza je bila, da učence bolj motijo tista vedenja, ki se nanašajo neposredno nanj in na motenje pouka, kot pa ostale kršitve, uničevanja in agresije na šoli. Iz tabele, ki sledi na naslednji strani, lahko razberemo kako so odgovarjali učenci razredne stopnje.

Skupine vedenj	Kako moteča se ti zdi posamezna skupina vedenj?
Izostajanje od pouka	6,5
Zamujanje k pouku	5,5
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	3,5
Neprimerni odnosi do učencev	5
Neprimerni odnosi nasploh	4,5
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	5,5
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	6,5
Povzročanje materialne škode	5,5
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	5
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	7,5

Učenci razredne stopnje so vedenja, glede na to kako moteča so, razvrstili takole:

1. neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole
2. neprimerni odnosi nasploh
3. neprimerni odnosi do učencev
neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil
4. zamujanje k pouku
vedenja, s katerimi učenci motijo pouk
povzročanje materialne škode
5. izostajanje od pouka
druga neprimerna vedenja med poukom

6. vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil.

Sklepale smo, da učence najbolj moti to, da posamezniki motijo pouk in s tem kvalitetno pridobivanje znanja, a sta se obe skupini vedenj, ki zajemata čas pouka, pri učencih razredne stopnje uvrstili v drugo polovico, glede na to kako moteče so.

Učenci predmetne stopnje pa so posamezne skupine vedenj označili takole:

Skupine vedenj	Kako moteča se ti zdi posamezna skupina vedenj?
Izostajanje od pouka	8,5
Zamujanje k pouku	8,5
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	5,5
Neprimerni odnosi do učencev	5,5
Neprimerni odnosi nasploh	5
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	7,5
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	8
Povzročanje materialne škode	6
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	4,5
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	7

Učenci predmetne stopnje pa so vedenja, glede na to, kako jih motijo, razvrstili takole:

1. neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil
2. neprimerni odnosi nasploh

3. neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole
neprimerni odnosi do učencev
4. povzročanje materialne škode
5. vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil
6. vedenja, s katerimi učenci motijo pouk
7. druga neprimerna vedenja med poukom
8. izostajanje od pouka
9. zamujanje k pouku

Tudi pri učencih predmetne stopnje lahko vidimo, da se jim motenje pouka ne zdi preveč moteče, saj so ga uvrstili proti koncu lestvice. Najbolj moteči se jim, glede na zgornje ugotovitve, zdijo neprimerni odnosi, ki so uvrščeni na 2. in 3. mesto, najmanj pa izostajanje od ali zamujanje k pouku.

Če primerjamo zgornji dve tabeli lahko razberemo, da so se tako učenci razredne kot učenci predmetne stopnje odločali za srednje ocene. Seveda posameznike bolj motijo nekatere stvari, druge pa spet druge stvari. A ko smo potegnile črto in ocene združile v eno samo povprečno, so nastali zgoraj navedeni rezultati, ki pa niso ravno izpolnili naših pričakovanj.

Vseeno lahko rečemo, da prihaja do kar velikih razlik med učenci razredne in predmetne stopnje. Najbolj moteč je po mnenju učencev razredne stopnje neprimeren odnos do učiteljev in drugih delavcev šole, ki pa so ga učenci predmetne stopnje uvrstili na tretje mesto.

Naša hipoteza, da učence najbolj motijo vedenja, ki se nanašajo neposredno na njih in na motenje pouka, se ne potrdi v celoti. Učence sicer motijo vedenja, ki se nanašajo neposredno nanje, torej neprimerni odnosi v šoli, ne pa tudi tista, ki motijo pouk.

Če pogledamo še razvrstitev vedenj, glede na to, kako moteča se zdijo učencem, po spolu, lahko vidimo, da so bila dekleta za odtenek bolj kritična.

Takole so neprimerna vedenja, glede na to kako moteča so, razvrstila dekleta:

Skupine vedenj	Kako moteča se ti zdi posamezna skupina vedenj?
Izostajanje od pouka	7
Zamujanje k pouku	6,5
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	4,5
Neprimerni odnosi do učencev	4,5
Neprimerni odnosi nasploh	4
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	6
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	6,5
Povzročanje materialne škode	4,5
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	5
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	7,5

Razvrščena v lestvici, si vedenja, kot so jih razvrstila dekleta, sledijo:

1. neprimerni odnosi nasploh
2. neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole
neprimerni odnosi do učencev
povzročanje materialne škode
3. druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil
4. vedenja, s katerimi učenci motijo pouk
5. druga neprimerna vedenja med poukom

- zamujanje k pouku
6. izostajanje od pouka
 7. vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil

Fantje so bili manj kritični od deklet in so izbirali ocene večinoma od 5 naprej. Zlasti fantje predmetne stopnje so s svojimi ocenami nato spremenili globalno oceno fantov. Razvrščali so takole:

Skupine vedenj	Kako moteča se ti zdi posamezna skupina vedenj?
Izostajanje od pouka	8
Zamujanje k pouku	7,5
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	4,5
Neprimerni odnosi do učencev	6,5
Neprimerni odnosi nasploh	5,5
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	7
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	8
Povzročanje materialne škode	7
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	4,5
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	7

Razvrščena v lestvici, si vedenja sledijo:

1. neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole
- druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil

2. neprimerni odnosi nasploh
3. neprimerni odnosi do učencev
4. vedenja, s katerimi učenci motijo pouk
povzročanje materialne škode
vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil
5. zamujanje k pouku
6. druga neprimerna vedenja med poukom
izostajanje od pouka

Tudi fantje med najbolj moteča uvrščajo neprimerne odnose, vedenja, s katerimi se moti pouk pa v drugo polovico lestvice, so pa njihove ocene nasploh bolj prizanesljive.

Spet lahko vidimo, da učence iz zgoraj navedenega očitno ne moti, da se z neprimernim vedenjem moti pouk, oziroma, to uvrščajo med manj moteča vedenja.

Razlog za to bi lahko iskali v dejstvu, da so najstniki manj kritični, zlasti tisti s slabšim učnim uspehom, pa tudi v tem, da smo v navodilu zapisale, da je vedenja potrebno označiti z lestvico od 1 do 10, pri čemer je 1 najbolj moteče, 10 pa najmanj, vendar pa so nekateri učenci vse označili z eno oceno, npr. s 5. Tudi v tem gre iskati razlog za takšno razvrstitev vedenj, oziroma nekritičnost učencev do motenja pouka.

10. Kako pogosta se ti zdi posamezna skupina vedenj?

Zanimalo nas je kako pogosto učenci zaznavajo posamezne kršitve oziroma posamezna neprimerna vedenja na šoli.

Na začetku smo postavile hipotezo, da učenci menijo, da so najbolj pogosta tista dejanja, s katerimi se neposredno moti pouk, sledijo pa druga neprimerna vedenja med poukom, neprimerni odnosi med učencem in učiteljem, izostajanje od pouka in zamujanje k pouku.

Takole so odgovarjali učenci razredne stopnje:

Skupine vedenj	Kako pogosta se ti zdi posamezna skupina vedenj?
Izostajanje od pouka	6,5
Zamujanje k pouku	6,5
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	5,5
Neprimerni odnosi do učencev	4,5
Neprimerni odnosi nasploh	5
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	4,5
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	5
Povzročanje materialne škode	6
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	6
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	5

Iz zgornje tabele vidimo, da so učenci razredne stopnje posamezne skupine neprimernih vedenj označevali s približno enakimi ocenami, v povprečju od 4,5 do 6,5. Če ponazorimo z lestvico, si sledijo takole:

1. vedenja, s katerimi učenci motijo pouk
neprimerni odnosi do učencev
2. neprimerni odnosi nasploh
druga neprimerna vedenja med poukom
vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil
3. neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole

4. povzročanje materialne škode
druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil
5. izostajanje od pouka
zamujevanje k pouku

Učenci predmetne stopnje so vedenja po pogostosti razvrstili takole:

Skupine vedenj	Kako pogosta se ti zdi posamezna skupina vedenj?
Izostajanje od pouka	6
Zamujevanje k pouku	4,5
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	6
Neprimerni odnosi do učencev	5
Neprimerni odnosi nasploh	5
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	4,5
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	6
Povzročanje materialne škode	6,5
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	8
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	7

Tudi učenci predmetne stopnje so izbirali zlasti srednje ocene. So pa, tako kot učenci razredne stopnje, kot najbolj pogosto neprimerno vedenje označili vedenja, s katerimi učenci motijo pouk.

Sicer si vedenja po pogostosti, po ocenah učencev predmetne stopnje, sledijo takole:

1. vedenja, s katerimi učenci motijo pouk
zamujanje k pouku
2. neprimerni odnosi do učencev
neprimerni odnosi nasploh
3. izostajanje od pouka
neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole
druga neprimerna vedenja med poukom
4. povzročanje materialne škode
5. vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil
6. druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil

Če primerjamo izsledke obeh zgornjih tabel, lahko zapišemo, da tako učenci razredne kot tudi predmetne stopnje zaznavajo kot najpogostejša neprimerna vedenja tista, s katerimi učenci motijo pouk. Sledijo neprimerni odnosi in druga vedenja, ki motijo pouk pa povzročanje materialne škode in ostale kršitve.

Iz tega sledi, da se naša hipoteza potrdi: učenci kot najpogostejša neprimerna vedenja zaznavajo tista, s katerimi se neposredno moti pouk.

Če sedaj pogledamo še razvrstitev vedenj, glede na to, kako pogosta se zdijo učencem, po spolu, vidimo, da so ni velikih odstopanj, torej dekleta in fantje nekako enako pogosto zaznavajo posamezna neprimerna vedenja.

Takole so neprimerna vedenja, glede na to kako pogosta so, razvrstila dekleta:

Skupine vedenj	Kako pogosta se ti zdi posamezna skupina vedenj?
Izostajanje od pouka	7
Zamujanje k pouku	5,5
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	5,5
Neprimerni odnosi do učencev	4,5
Neprimerni odnosi nasploh	5
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	4,5
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	5,5
Povzročanje materialne škode	6,5
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	6
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	6

Vedenja si po pogostosti, po ocenah deklet naše šole sledijo takole:

1. vedenja, s katerimi učenci motijo pouk
neprimerni odnosi do učencev
2. neprimerni odnosi nasploh
3. druga neprimerna vedenja med poukom
zamujanje k pouku
neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole
4. vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil

druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil

5. povzročanje materialne škode
6. izostajanje od pouka

Takole pa so razvrščali fantje:

Skupine vedenj	Kako pogosta se ti zdi posamezna skupina vedenj?
Izostajanje od pouka	5,5
Zamujanje k pouku	5,5
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	6
Neprimerni odnosi do učencev	5
Neprimerni odnosi nasploh	5
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	4,5
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	5,5
Povzročanje materialne škode	6
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	8
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	6

Fantje, enako kot dekleta, kot najpogostejše neprimerno vedenje zaznavajo vedenja, s katerimi učenci motijo pouk. Sicer pa si sledijo takole:

1. vedenja, s katerimi učenci motijo pouk
2. neprimerni odnosi do učencev
neprimerni odnosi nasploh

3. druga neprimerna vedenja med poukom
 - zamujanje k pouku
 - izostajanje od pouka
4. neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole
 - povzročanje materialne škode
 - vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil
5. druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil

8.2 POGOVOR S SVETOVALNO SLUŽBO

Učenci iz neurejenega družinskega okolja so večkrat bolj moteči kot učenci v urejenih družinah. Takšno hipotezo smo postavile v začetku naše

raziskovalne naloge. Da smo jo lahko raziskale in s tem potrdile ali ovrgle, smo sestavile kratek anketni vprašalnik in se z njim obrnile na svetovalno službo OŠ Frana Roša, kjer deluje g. Rok Smeh.

Na neprimerno vedenje otroka velikokrat vpliva neurejenost družine, vendar pa to ni ključni dejavnik, ki otroka vodi k takšnemu vedenju. Pod neurejenost družine vključujemo naslednje družinske razmere: otroke ločenih staršev, otroke staršev, ki pogosto menjajo partnerje, otroke v enostarševskih družinah, kjer je drugi starš preminil ali je dolgo časa odsoten pa tudi družine, v katerih je prisotno fizično ali psihično nasilje, alkoholizem, mamila, brezposelnost, ipd.

Neurejenost družine na otroka vpliva tako, da se neprimerno vede, ker išče pozornost, ki je v domačem okolju ne more dobiti in je ni deležen. Po mnenju svetovalne službe je glavni vzrok za nedisciplino dejstvo, da učenci nimajo jasno postavljenih meja. To za dandanašnji čas dejansko ni presenetljivo, saj se otrokom veliko dovoli, predvsem s strani staršev, ki za svoje otroke nimajo časa, ker so preveč zaposleni. Skupen čas, bližino in pozornost nadomeščajo z materialnimi dobrinami. Same smo domnevale, da je eden od vzrokov za neprimerno vedenje ali disciplinske probleme tudi finančno stanje, oziroma pomanjkanje denarja pri družinah. Menile smo, da otroci iz finančno šibkih družin bolj hrepenijo po pozornosti in izpostavljanju in se zato večkrat neprimerno vedejo. Pogovor s svetovalno službo naše šole pa nam je pokazal nasprotno, saj je vedno pomembna vzgoja in ne denar. Svojo hipotezo, da so otroci iz finančno nestabilnih okolij bolj moteči, na tem mestu torej ovržemo. Lahko pa potrdimo, da se otroci iz neurejenih družinskih okolij velikokrat vedejo neprimerno, predvsem zato, ker iščejo pozornost, ki je v družini ne dobijo.

9. ZAKLJUČEK

Pri raziskovanju smo si najprej postavile nekaj ključnih vprašanj. Zanimalo nas je kje je povod za neprimerno vedenje, kako moteče in pogosto je takšno

vedenje ter kateri učenci se največkrat vedejo neprimerno – so to fantje ali dekleta, tisti z boljšim ali slabšim učnim uspehom in ali je neprimerno vedenje pogojeno tudi s starostjo. Vprašale smo se tudi, ali je vzrok za neprimerno vedenje socialna neurejenost družine.

Disciplino smo dojemale kot psihološki pojav, ki ga je v današnjem času vse manj. Izhajale smo iz dejstva, da smo same deležne kvalitetnega pouka, ki pa ga včasih zmoti neumestno govorjenje, vstajanje in druga neprimerna vedenja.

Ker smo same osnovnošolke, nas je zanimalo predvsem videnje tega pojava pri naših vrstnikih. Svoja predvidevanja smo prenesle na hipoteze, s pomočjo katerih smo sestavile anketni vprašalnik, katerega smo razdelile na dve starostni skupini (na učence razredne in predmetne stopnje) in na spol, ker nas je zanimalo kako neprimerno vedenje in moteče učence zaznavajo dekleta in kako fantje. V nadaljevanju predstavljamo naše ugotovitve ob analizi anketnega vprašalnika.

Ugotovile smo, da učence na razredni stopnji moti, če se njihovi sošolci neprimerno vedejo, medtem ko so učenci predmetne stopnje bolj nedovzetni do tega pojava.

Že stereotip motečega učenca prikazuje kot takega fanta oziroma učenca, in ne deklice oziroma učenke. Me se s tem stereotipom strinjamo in zato je bilo takšno tudi naše predvidevanje, ki so ga učenci s svojimi odgovori potrdili. Menile smo tudi, da se neprimerno vedejo starejši učenci, torej tisti s predmetne stopnje, kar se je prav tako potrdilo.

Naša naslednja hipoteza je zajemala učni uspeh. Učenci s slabšim učnim uspehom so bolj moteči kot učenci z boljšim učnim uspehom – to je bila naša hipoteza, ki so jo anketirani učenci s svojimi odgovori potrdili.

Velik odstotek anketirancev meni, da se načeloma nemoteči učenci ne pridružujejo neprimernemu vedenju zato, da bi jih tisti »glavni«, neprimerni učenci sprejeli v svojo srenjo.

Pričakovale smo, da gledanje nasilnih filmov in igranje takšnih igrvic vpliva na učenčevo vedenje, in sicer v negativnem smislu. Rezultati ankete so potrdili naše pričakovanje. Učenci so navajali, da se tisti, ki gledajo nasilne filme in igrajo nasilne igrice, večkrat v svojem vsakdanjem življenju vedejo agresivno, žalijo in želijo biti v ospredju.

Večina anketirancev je prav tako mnenja, da na vedenje učenca negativno vpliva to, da je ves dan prepuščen samemu sebi, da nima ob sebi staršev, ki bi mu postavljali meje in se z njim ukvarjali. Ker takšen otrok doma ne dobi pozornosti, razumevanja in podpore, jo išče drugje, včasih tudi na neprimeren način.

Nato smo želele izvedeti, ali se potrdi naša hipoteza, da je za učence najbolj moteče tisto neprimerno vedenje, ki se nanaša neposredno na njih in na potek pouka, ne pa toliko ostale kršitve na šoli. S svojimi odgovori so učenci pokazali, da jih neprimerno vedenje med poukom ne moti preveč, se jih pa veliko bolj dotaknejo neprimerni odnosi na šoli, kamor lahko štejemo vedenja, ki se nanašajo neposredno nanje.

Smatrale smo, da učenci kot najbolj pogosta neprimerna vedenja zaznavajo tista, s katerimi se moti pouk, in učenci so to s svojimi odgovori potrdili.

Pri eni izmed hipotez smo za odgovor zaprosile svetovalnega delavca Osnovne šole Frana Roša. V pogovoru z njim smo prišle do spoznanja, da se naše predvidevanje ne potrdi v celoti. Predvidevale smo namreč, da na učenčevo obnašanje vpliva socialna neurejenost družine, torej družine z ločenimi starši, tiste, kjer starši pogosto menjajo partnerje, enostarševske družine, kjer je drugi starš preminil ali je dolgo časa odsoten pa tudi družine, v katerih je prisotno fizično ali psihično nasilje, alkoholizem, mamila, brezposelnost, ipd. V največji meri vpliva na otroka odnos med družinskimi člani (vzgoja, ljubezen, pozornost) in če je tega deležen v svoji, čeprav nepopolni družini, ne bo pozornosti iskal drugje.

Cilj naše naloge je bil poglobiti se v sam pojem discipline in nediscipline ter dejavnikov povezanih z njo. V to pa smo se lahko poglobile samo tako, da smo o tem povprašale učence naše šole in s tem ugotovile, kaj oni smatrajo za neprimerno vedenje, koga najpogosteje opazijo, da se neprimerno vede in kako pogosta in težka so posamezna neprimerna vedenja na naši šoli. Menimo, da smo dosegle svoj cilj, seveda pa je področje discipline tako obširno, da ponuja in kliče po dodatnih, nadaljnjih raziskavah.

10. VIRI IN LITERATURA

10. 1 LITERATURA

- Bluestein, Jane (1997). *Disciplina 21. stoletja: kako učence navajamo na samonadzor in prevzemanje odgovornosti*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Coloroso, Barbara (1996). *Otroci so tega vredni*. Ljubljana: Tangram.
- Cowley, Sue (2005). *Kako krotiti mularijo*. Ljubljana: Modrijan.
- Gossen, Diane C. (1993). *Restitucija: Preobrazba discipline v šolah*. Radovljica: Regionalni izobraževalni center.
- Kroflič, Robi (2005). Disciplina in/ali vzgoja v javni šoli oziroma vrtcu. *Sodobna pedagogika*, okt., letnik 56/122, št. 4, str. 6-13.
- Pšunder, Mateja (2003). Kako učitelji in učenci zaznavajo kršitve discipline v osnovni šoli. *Sodobna pedagogika*, dec., letnik 54/120, št. 5, str. 28-47.
- Pšunder, Mateja (2004). *Disciplina v sodobni šoli*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Pšunder, Mateja (2006). Kako lahko šolska politika in praksa spodbujata neprimerno vedenje? *Pedagoška obzorja*, letnik 21, št. 2, str. 87-94.
- Salecl, Renata (1991). *Disciplina kot pogoj svobode*. Ljubljana: Krt.
- Šelih, Alenka (1996). *Otrokove pravice, šolska pravila in nasilje v šolah*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.

10. 2 INTERNETNI NASLOVI

- www.otrokdruzina.com
- www.fmf.uni-lj.sifiz/pedagogi/files/uvod_v_didaktiko.ppt
- www.sodobna-pedagogika.net/5-03.htm

- www.sviz.si/files/predpisi/pravilnik-pduos.si
- www.ish.si/~ljish8/files/PDF2002-2004/Mikulic-A-Vpliv-2003.pdf
- www.bambino.si/otrok/rast_in_razvoj/otroci_in_televizija

10.3 FOTOGRAFIJE

Vse fotografije so avtorsko delo raziskovalk.

11. PRILOGE

Priloga 1: PRIMER ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

**Priloga 2: POGOVOR Z G. ROKOM SMEHOM, SVETOVALNIM
DELAVCEM NA OŠ FRANA ROŠA**

PRILOGA 1

KAKO SMO DISCIPLINIRANI?

Smo učenke devetega razreda in izvajamo anketni vprašalnik, ki nam bo v pomoč pri raziskovalni nalogi- *KAKO SMO DISCIPLINIRANI?* Prosimo te, da nam pomagaš s svojimi odgovori. Hvala za sodelovanje.

Spol (obkroži): M Ž

Lanski učni uspeh (obkroži): odl (5) pd(4) db (3) zd (2)

Razred (obkroži): 4. 5. 8. 9.

1. Ali te moti, če se tvoj sošolec/ka med poukom neprimerno vede?

- a) Da.
- b) Ne.

2. Kdo se po tvojem mnenju največkrat vede neprimerno?

- a) Fantje.
- b) Dekleta.

3. Učenci, ki se neprimerno vedejo, so po tvojem mnenju tisti, ki imajo:

- a) Slabši učni uspeh.
- b) Boljši učni uspeh.

4. Se nemoteči učenci pridružijo vedenju motečih zato, da bi jih le-ti sprejeli?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Drugo: _____

5. Večkrat se neprimerno vedejo:

- a) Učenci razredne stopnje.
- b) Učenci predmetne stopnje.

6. Zakaj misliš, da se učenci neprimerno vedejo?

- a) Ker jim je dolgčas.
- b) Ker mislijo, da s tem dobijo na veljavi.
- c) Brez razloga.

d) Drugo: _____

7. Ali meniš, da gledanje nasilnih filmov in igranje takšnih igrvic vpliva na učenčevo obnašanje?

- a) Da.
- b) Ne.

Če si na prejšnje vprašanje odgovoril/a z da, odgovori na 11. vprašanje.

Kako vplivajo na njih?

8. Misliš, da na obnašanje učenca vpliva to, da je ves dan prepuščen samemu sebi in nič ne dela?

- a) Da.
- b) Ne.

Zakaj?

9. Kako moteče se ti zdijo posamezne skupine vedenj? Označi jih s številkami od 1 do 10; pri tem 1 pomeni najbolj moteče, 10 pa najmanj moteče.

Skupine vedenj	<i>Kako moteča se ti zdi posamezna skupina vedenj?</i>
Izostajanje od pouka	
Zamujanje k pouku	
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	
Neprimerni odnosi do učencev	
Neprimerni odnosi nasploh	
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	
Povzročanje materialne škode	
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	

10. Kako pogosto se, po tvojem mnenju, pojavljajo posamezne skupine vedenj? Označi jih s številkami od 1 do 10; pri tem 1 pomeni najbolj pogosto, 10 pa najmanj pogosto.

Skupine vedenj	<i>Kako pogosta se ti zdi posamezna skupina vedenj?</i>
Izostajanje od pouka	
Zamujanje k pouku	
Neprimerni odnosi do učiteljev in drugih delavcev šole	
Neprimerni odnosi do učencev	
Neprimerni odnosi nasploh	
Vedenja, s katerimi učenci motijo pouk (klepetanje, pogovarjanje, kričanje, seganje v besedo, žvižganje, preklinjanje, zastavljanje neprimernih vprašanj, ipd.)	
Druga neprimerna vedenja med poukom (žvečenje, dopisovanje z listki, prepisovanje domačih nalog, goljufanje pri pisnih preizkusih, vstajanje, obračanje nazaj, neposlušanje učitelja, ipd.)	
Povzročanje materialne škode	
Druga neprimerna vedenja, ki so kršitve šolskih pravil (skrivanje torb, odtujevanje tuje lastnine, kajenje, pitje alkohola, metanje pirotehničnih izdelkov, ipd.)	
Vedenja, ki jih ni mogoče uvrstiti med kršitve šolskih pravil (tekanje, lovljenje, kričanje, razgrajanje po hodnikih, uporaba mobilnega telefona, metanje radirk, papirčkov, nedisciplinirano vedenje pri jedi, pljuvanje, ipd.)	

PRILOGA 2

Naslov raziskovalne naloge: Kako smo disciplinirani? Kako učenci naše šole vidijo in zaznavajo svoje sošolce, ki se neprimerno vedejo?

Prosimo za Vaše odgovore na spodaj zastavljena vprašanja.

Za Vaš prispevek se Vam najlepše zahvaljujemo.

1. Kratka predstavitev narave Vašega dela..
2. Ali na otroka vpliva neurejenost družine? Pri tem v pojem neurejenost vključujemo otroke ločenih staršev, otroke staršev, ki pogosto menjajo partnerje, otroke v enostarševskih družinah, kjer je drugi starš preminil ali je dolgo časa odsoten, kot tudi družine, v katerih je prisotno fizično ali psihično nasilje, alkoholizem, mamila, ipd.
3. Kako vpliva?
4. Kje so, po vašem, vzroki za nedisciplino?
5. Je lahko vzrok za nedisciplino tudi pomanjkanje denarja v družini?